

Acidum occultum fit manifestum.

Cap. 13.

*Acidum
Hippocr.
vocat ignē
& sibi soli
non suffi-
cit : hinc
appetitus
alimenta-
rium, qua
alcalia sūt
vs appare-
bit.*

SANO in ventriculo habitat aci-
dum volatile nunquam defi-
ciens, cuius beneficio alimenta,
quæ omnia nullo excepto alcali
volatili sunt referta (vt paulo post
ostendam) in chilum vel succum
primo acescentem & paulatim in
falsum id est maturum vertuntur,
& transmutantur : Hoc acidum
habeatne ventriculus ex se, aut
aliunde, non est huius loci, alibi ta-
men satis lucidè indigitabo : hoc
loco satis est, vt aciditatem ad ocu-
lum demonstrem, primo autorita-
te & deinde experientia.

*Hippocrates inquit : 6. Ap. 1. in
longis leuitatibus intestinorum sē
ruētus acidi superveniant, qui
prius non erant bonum : Quia ni-
mirum redijt stomacho aciditas,
qua cibus in chilam vel succum
vitalem transmutatur, tunc ne-
cessario redit etiam sanitas. Hinc
falsaturæ omnes atque ciborum
condimenta ad acuendum appeti-
tum acida sunt, vt succus citri, gra-
nati, auranti, omphacii, tartarus,
pampina vitis & similia, quæ ta-
men*

HIPPOCRATES. 83

men omnia inter se magnam habent differentiam, de quibus nunc differere ad evitandam prolixitatem supersedeo. Videatur tamen cap. 10.

Huius acidi amissi restituendi gratia in morbis, instituerunt veteres syrupos acidos, oxisaccara, acetum aqua mixtum, & similia, quorum beneficio stomachus reficeretur, ne alimentum ut vt parca assumptum simplici tepore putresceret, quod tamen a paucis animaduertitur, praesertim qui putrefactionem & chilificationem idem esse sibi persuadent. Nunc memoriae occurrit quidam ex noua secta, qui non infimus sibi videbatur febricitanti acida valde appetenti, sub poena mortis succum limonum, vt crudum, prohibuit, cui praescripsit syrupum acetosum simplicem: mirabar quod acetum cum saccharo coctum pro alterante concesserat, succum vero limonum, quem appetebat, non: qui respondit eleuata voce: quod iuleb acetosus ex aqua & saccharo conficeretur. De quo Medico loquitur meus Hippocrates lib. 1. de diæta: *Si constitutionem ab initio non cognoscet, & id quod in corpore dominatur, non poterit ea, qua homi-*

ni conducunt, offerre. Redit autem stomacho acidum à longo morbo presso, aut sponte, aut ingeniosi Medici arte.

Atrophia

Sic vidimus Atrophiam vniuersalem in quadragenario viro cum deiecta appetentia sanari solo tartaro crudo, quem sumpsit singulo mane, reliqua acida odio habebat, argumento ex alcali prouenisse.

Item per plures menses decumbentem fœminam vidi cum prostrato appetitu & cibi nausea, quæ inter infinita acida succum aurantiorum desiderabat, sed quia illi à curante & assistentibus denegatus fuit, præ timore ab eo abstinuit, tandem licentiam adeptâ quotidie diuersa comedens, paucis diebus sana euasit. Horum exempla in praxi plurima occurrunt. Memini me visitasse nobilem fœminam febricitantem, quæ acida omnia fugiebat, piper saltem flagitans, cuius ori ventriculi applicari iussi cataplasma ex piperis puluere & melle compositum optatissimo successu.

*Acidum
Stomachi
demonstratio*

Vt autem ab experientia dictum acidum cognoscamus: bibat sanus quispiam ieiune lactis haustum, & ilico istud reuomat, tunc acidum non solum lingua percipiet, sed

HIPPOCRATES. 85

insuper videbit lac in reditu semicaseatum, quasi acetum illi inspersum fuisset (simile ferè acidum reperitur in natura, quod in vitro omne alimentum iniectum 4. vel 5. horarum spatio admoto simplici debitoque calore in lacteum chilum ex acido falsum transmutat iucundo spectaculo, quod ad oculum demonstrare possum) huius obscuri gratissimi tamen acidi ope coercetur viperinum alcali ad suos fines.

Sed nullus sapor coagulat lac nisi acidus, qui in triplici est genere.

Primo in ventriculo sano omnium animalium viuentium latet aciditas, quæ tamen non solum simpliciter coagulat, sed in ipsa coagulatione imprimat specificam vitalem vim ipsius animalis, quæ quamuis in acido consistat, differt tamen à quouis acido, cum alibi, in vniuerso mundo similis non reperiatur, continetque in se quicquid indiuidui animal habet & in futurum quamdiu viuet, habebit: cum hoc acido inquam chilificatur lac, & in alimentum recipitur: in cane nimirum induit canis naturam &c hæc tamen Hippocratica doctrina cum non sit huius lo-

Principia naturalia qui ignorat non habet scientiam veram super quam intentione suam fundat, Geb.

Res admittenda.

ci, indigitasse sufficit, alibi enim mechanicè ostendi acidum spiritum ubique esse vehiculum, & vinculum animæ, cuius beneficio corpori alligatur atque coniungitur.

Secundo in stomacho animalium ægrotorum acescit quidem lac, sed non imprimitur vitalis character, quia impeditur à morbo, propterea aciditas fit putrefactiva, quæ non nutrit, sed malum auget: Hac ratione Hippocrates meus 5. Aphor. 6. lactis usum prohibet.

Tertio coagulatur lac tum manifestis, tum omnibus acidis vel *ex minerali classe* ut sunt fontes aciduli, vitriolum in substantia, spiritus vitrioli, sulphuris, salis, nitri: Vel coagulatur in animalium parte vnica & sola, *Ventriculo* inquam omnium, & nulla alia in parte, manifesto argumento, quod perceptibile acidum in reliquis animalium partibus non admittitur, & si casu irrepsit, fit statim morbosum & exitiale. Sanis itaque solis ventriculis inhabitat acidum, quod quia lac generaliter coagulat à Dioscoride *Coagulum* & à vulgo in Italia *Conaglio* appellatur. Imò omnium auium ventriculi habent dictum acidum ita
abun-

*Coagulum
quid*

HIPPOCRATES. 87

abundans, & ita potens, vt nisi frequenter arenulas vel laterum fragmenta comedant, quibus illud refrænent, superabundans acidum elabens ex illorum stomacho, reliquas digestiones turbat : vnde Atrophiam patiuntur, & nunquam pinguescunt . Vel coagulatur *vegetabilium succis* vt limonum, aurantiorum, berberum, aceto, & quibuscumq; acidum spirantibus.

Lac etiam sponte acescit (sicut reliqui succi tam vegetabilium quam animalium cum in putrefactionem tendunt, imò nil putrere neque generari potest noui, nisi præcedat aciditas) & tunc etiam coagulatur, serumque separatur, quod occultum gerit alcali volatile, cuius ratione refrigerat, aluumque subducit, distillatum vero nil horum, sed opinione potius quam ratione propinatur : & non secus se habet quam succus rosarum expressus, qui aluum soluit, aqua vero distillata non: quia plurimis odore grata, & intima consolatur, ideo inter cordialia enumeratur.

Ambæ hæ facultates in lacte sano & integro latent occultæ, ideoque occultum etiam falsum in lacte consciunt, & est causa qua sal cuius-

*Acidum
& alkali
in lacte*

*Salsa lac
non con-
stringunt.*

cuiuscunque sit generis aut natu-
rale, aut artificiale, lacti noxiam
non adfert: imo ipse mercurius
sublimatus compositus ex acidis
mineralibus supra dictis, vitriolo
nimirum nitro & sale, quorum
acidum ab argento viuo vt alcali
absorptum in excellens falsum
mutatur, lacti nullum damnum
infern. Hinc patet, salsa quidem
attenuare mucilaginosam composi-
ta, acida vero licet occulta dissol-
uere res, & vbique tam in macro-
quam microcosmo per fermenta-
tionis actum in neutra transire.

Calculum resoluunt, & componunt.

Cap. 14.

Dixi præcedente capitulo, per-
ceptibile, vel manifestè aci-
dum extra stomachum esse mor-
bosum, hancque assertionem cal-
culi compositio docet, quem pro
maiore lumine mechanice resol-
uam & iterum componam.

Accipe calculum vesicæ exci-
sum vel sponte renibus elapsum
drachmæ vnius vel alterius pon-
dere, perinde est, hunc inde vitreæ
retortæ nouæ ac mundæ (calculus
non fit in puluerem contritus, sed

ea

*calculi a-
nalyfis*